

Gedragingen rond de paring van de Kluut in beeld gebracht

Luuk Wagter

Foto's van de schrijver.

Op 28 april 1987 was ik in de gelegenheid om Kluten te fotograferen. Bij de Friese Waddenkust bevond zich een broedkolonie met ongeveer 85 dieren. Het overgrote deel bezat reeds een legsel. De eileg was rond 17 april begonnen. Er waren toen nog slechts twee dieren die op eieren zaten. Er vonden paringen plaats in de kolonie. In heb de indruk dat die ook redelijk frequent voorkwamen. Doorgaans vinden de meeste paringen plaats op het wad en niet zozeer op de kwelders.

Kluten zijn sociale vogels die regelmatig schermutselingen hebben, waarbij verscheidene paren zijn betrokken. Deze knok- of kluutpartijen lijken zo geliefd dat daarvoor zelfs broedende vogels het nest verlaten om al dan niet op de achtergrond mee te doen. Deze kluutpartijen in de broedkolonie ontstonden vaak doordat ongepaarde mannetjes tussen de broedende paren gingen lopen. Meestal vanuit de buitenste rand van de broedkolonie of ook wel door na vliegen midden in de kolonie te landen. Paringen vonden meestal plaats voor of na de ruzies. Het feit

dat beide partners staan bij het nest lijkt mij essentieel toe voor de inleiding van de paring. Ik heb nooit kunnen waarnemen dat een broedend wijfje van het nest komt louter om uit te nodigen.

Bij de uitnodigende houding van het wijfje staat ze voorover gebogen, waarbij ze de nek horizontaal strekt. De kop kan daarbij iets naar links of rechts zijn gebogen, maar neigt enigszins omhoog - dit in tegenstelling tot de dreighouding waarbij de kop ook horizontaal wordt gehouden. De ogen worden af en toe gesloten. Het wijfje volhardt in deze houding

**Vrouwtje: uitnodigen tot paren.
Mannetjes: poetsen.**

Laatste stadium voorspel tot paring. Mannetje wrijft met zijn kop langs die van het wijfje.

Mannetje hurkt om te kunnen paren, kopveren opgezet, kwettergeluid.

Paring, overgang naar snavelkrulsen.

totdat het mannetje erop ingaat of totdat een naburige Kluut roet in het eten gooit door het paar tijdens het voorspel te bedreigen.

Als het wijfje de uitnodigingshouding aanneemt, loopt het mannetje achter het wijfje om waarbij het met toenemende heftigheid de veren poetst. Bij voortschrijdend enthousiasme gaat het mannetje naast het wijfje staan en wrijft zijn kop met korte verticale bewegingen langs de hare. Dit voorspel duurde zelden langer dan tien seconden. Bij de volgende fase springt het mannetje op de rug van het wijfje waarbij hij de kopveren opzet en een kwettergeluid laat horen.

Na enige seconden op haar rug te balanceren en de vleugels hoog houdend voor een goed evenwicht 'hurkt' het mannetje en maakt cloacaal contact. Direct daarna glijdt het mannetje naast het wijfje op de grond. De werkelijke paring gebeurt dus eigenlijk op het moment dat het mannetje van de rug van het wijfje glijdt en duurt uiterst kort.

Wanneer na de paring het mannetje naast het wijfje staat, houden ze hun snavels gekruist en lopen een paar passen. Het lijkt daarbij wel alsof de naar de grond gerichte snavels in elkaar verstrikt zijn geraakt. Vervolgens laten ze elkaar los en rennen een paar meter, ieder een kant op. Ten slotte stappen ze weer naar het territorium terug.

Verantwoording

Voor de goede orde moet ik er met klem op wijzen dat bijgaande foto's niet moeten worden gezien als aanmoediging om in kolonies te gaan fotograferen. Daarvoor zijn degelijke voorbereidingen nodig, terwijl over het algemeen alleen nestfotografie gepleegd kan worden als een gedegen wetenschappelijk onderzoek daartoe toch tegelijkertijd de gelegenheid verschaft en dus fotografie niet de hoofdzaak is geweest.

Dankzegging

Die ben ik verschuldigd aan Meinte Engelmoer voor het kritisch doornemen van het concept van dit artikeltje.